

Nr 27

Utlåtande i anledning av motioner om skyldighet att samråda med kyrkoråd i stadsplanefrågor.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 810 i första kammaren av herr *Svenungsson* och nr 915 i andra kammaren av herr *Hedin m.fl.*

I motionerna, som är likalydande, hemställes

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådan ändring av Byggnadsstadgans 14 § att däri föreskrives skyldighet att samråda med kyrkorådet i planfrågor».

Gällande bestämmelser m. m.

I *byggnadsstadgan* den 30 december 1959 (BS) finns bestämmelser om upprättande, antagande och fastställelse av plan. Dessa har till syfte bl. a. att skapa garantier för att olika intressenter får tillfälle att framföra sina synpunkter redan på ett inledande stadium av förfarandet.

Enligt 14 § skall sålunda den som upprättar förslag till plan samråda med kommunens styrelse eller annat organ som kommunens fullmäktige bestämmer, länsarkitekten samt övriga myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer, som kan ha ett väsentligt intresse i frågan. För att möjliggöra kontroll över att bestämmelsen iakttas stadgas i 16 § skyldighet att vid förslag till plan, som överlämnas för antagande eller fastställelse, foga redogörelse för det samråd som ägt rum vid utarbetande av förslaget. Underlåtenhet från planförfattarens sida att efterkomma bestämmelsen om samråd kan — om den har till följd att det möter svårighet för fastställelsemyndigheter att bedöma, huruvida planförslaget innebär den bästa lösningen av frågan — i och för sig utgöra skäl att vägra fastställelse.

Förslag till den ifrågavarande bestämmelsen om samråd framlades av 1951 års byggnadsutredning i betänkandet med titeln *Förenklad byggnadslagstiftning* (SOU 1957:21), vilket låg till grund för BS.

I remissyttrandena över förslaget yrkades från flera håll på att i författningstexten skulle uppräknas alla de myndigheter och enskilda intressenter, vilkas mening borde inhämtas i samband med utarbetande av förslag till planer för bebyggelsen. Bl. a. nämndes överlantmätare och andra befattningshavare inom lantmäteriet, hälsovårdsnämnd, distrikts-

ingenjör för vatten och avlopp, järnvägsstyrelsen, telestyrelsen, folkskoleinspektör och större industriföretag med verksamhet inom orten.

Departementschefen ansåg sig emellertid inte böra förorda upptagande i författningen av någon uttrycklig bestämmelse om vilka som borde höras utan ansåg att denna fråga borde bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall (prop. 1959:168 s. 211 f.).

Vad departementschefen anfört föranledde inte något yttrande från riksdagens sida (3LU 1959:26, rskr. 358).

Innan förslag till plan antas skall det under viss tid utställas till granskning genom byggnadsnämndens eller, där fråga är om regionplan, genom regionalplaneförbundsstyrelsens försorg (17 §). Den som inte är nöjd med förslaget äger inom den utsatta tiden framställa anmärkning mot förslaget. Vid utställande av förslag till stadsplan eller byggnadsplan skall byggnadsnämnden före ingången av den tid som bestämts för förslagets granskning skicka skriftlig underrättelse om innehållet i den utfärdade kungörelsen till kända markägare m. fl. som berörs av frågan och som inte skriftligen godkänt förslaget. Ett exemplar av förslaget skall tillställas kommunens styrelse samt, där så finns erforderligt, även kyrkorådet.

Den nämnda föreskriften om att ett exemplar av förslag till plan vid behov skall tillställas även kyrkorådet infördes i BS på begäran av kyrkomötet. I propositionen med förslag till BS anförde föredragande departementschefen i anledning av kyrkomötets framställning följande (prop. 1959: 168 s. 221 f.).

Vad beträffar kyrkomötets framställning — — — vill jag erinra om att planläggningsverksamheten har en mycket betydande omfattning och att endast en försvinnande liten del av planmaterialet kan tänkas vara av intresse ur de synpunkter, som kyrkliga myndigheter har att bevaka. En allmän skyldighet för byggnadsnämnden att tillställa kyrkorådet eller annan kyrklig myndighet avskrift av upprättade planförslag skulle därför framstå som opraktisk och föga ägnad att tillgodose de kyrkliga myndigheternas intresse. Jag biträder i princip det syfte, som kyrkomötets framställning avser att tillgodose, men förutskickar, att en kraftig gallring måste ske av det material, som tillställes de kyrkliga myndigheterna. Lämpligast torde vara att det överlåtes åt byggnadsnämnden att bedöma, vilka planärenden som kan tänkas vara av intresse ur kyrklig synpunkt. I enlighet härmed förordar jag, att i paragrafen inflyter en bestämmelse om att byggnadsnämnden, där så finnes erforderligt, skall i samband med utställandet av planförslag tillställa kyrkorådet avskrift av förslaget.

Vad departementschefen anfört föranledde inte något uttalande från riksdagens sida.

Motionerna

I motionerna framhålls att det — mot bakgrunden av att behovet av

andlig omvårdnad och vård är mycket stort i vår tid — är angeläget att kyrka och frikyrka även framdeles har organisatoriska och ekonomiska förutsättningar att motsvara medborgarnas behov och önskemål av andlig vård. I detta sammanhang är inte minst kyrkans byggnader av betydelse. Vid utbyggnad av nya tätortsområden måste därför enligt motionärerna utrymme beredas för kyrkobyggnader, församlingshem och andra kyrkliga lokaler i centrala delar av tätbebyggelsen. När det gäller planeringen av kyrkliga lokaler är det väsentligt att församlingarna på ett så tidigt stadium som möjligt får kännedom om de planer som utarbetas. På många håll sker en fortlöpande kontakt mellan stadsplanemyndigheter och kyrkoråd. I andra fall föreligger ej något sådan samarbete. Motionärerna framhåller att det måste anses vara rimligt att den borgerliga kommunen ålägges att samråda i de för kyrkan så viktiga byggnads- och stadsplanefrågorna. Ett sådant samråd bör lämpligen ske med kyrkorådet. Den gällande författningstexten är icke preciserad, och det är enligt motionärerna oklart vilka myndigheter och personer som avses. I varje fall synes bestämmelserna ej ha tolkats så att den borgerliga kommunen har skyldighet att samråda med den kyrkliga i dessa avseenden.

Utskottet

Enligt bestämmelse i byggnadsstadgan skall den som upprättar förslag till plan samråda med kommunens styrelse eller annat organ som kommunens fullmäktige bestämmer, länsarkitekten samt övriga myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer, som kan ha ett väsentligt intresse i frågan. I samband med att förslag till plan utställs till granskning skall ett exemplar av förslaget, där så finns erforderligt, tillställas kyrkorådet.

I motionerna hemställes att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär sådan ändring av bestämmelsen om samråd att däri föreskrivs skyldighet att samråda med kyrkorådet i planfrågor.

Under förarbetena till den ifrågavarande bestämmelsen yrkades från flera håll på att i författningstexten skulle uppräknas alla de myndigheter och enskilda intressenter, vilkas mening borde inhämtas i samband med utarbetande av förslag till planer. Det ansågs emellertid inte lämpligt att utforma bestämmelsen på detta sätt. Frågan om samråd borde i stället bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. En sådan princip är enligt utskottets mening väl motiverad även då det gäller frågan om samråd med kyrkorådet. En föreskrift om att samråd alltid skall ske med kyrkorådet i planfrågor skulle vara alltför opraktisk med hänsyn till att planläggningsverksamheten har en mycket betydande omfattning och att endast en mindre del därav kan tänkas vara av intresse från de syn-

punkter som de kyrkliga myndigheterna har att bevaka. Det måste därför överlämnas åt tillämpningen att avgöra när samråd skall äga rum.

Utskottet får på grund av det anförda hemställa

att motionerna I: 810 och II: 915 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 april 1969

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Göran Karlsson (s)*, Svante Kristiansson (s)*, Åkesson (fp)*, Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s)* och Nils Nilsson (cp)*;

från a n d r a kammaren: herrar Grebäck (cp), Ekström (s), Sundelin (s), Tobé (fp), Hammarberg (s), Hugosson (s), Josefson i Arrie (cp) och Burenstam Linder (m).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.